

Nr 56.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och Malmö stad; given Stockholms slott den 31 januari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 31 januari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet anholder chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Malmberg att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och Malmö stad samt anför därvid följande.

Genom 1925 års riksdags beslut i försvarsfrågan bestämdes, bland annat, att det till Malmö förlagda kavalleriregementet, Kronprinsens husarregemente,
Bihang till riksdagens protokoll 1930. 1 saml. 41 häft. (Nr 56.)

skulle indragas. I överensstämmelse härmed har militärförläggningen i staden upphört med utgången av år 1927.

Sedan kasernkommittén fört förhandlingar med Malmö stad rörande förekommande ersättningsfrågor m. m. i anledning av indragningen av Kronprinsens husarregemente, har kommittén i skrivelse den 16 september 1929 framlagt resultatet härav. Förhandlingarna hava lett till avslutandet av en den 25 juni och den 5 juli 1929 dagtecknad preliminär överenskommelse, vilken torde få fogas såsom bilaga (Bil. A) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende. Såsom framgår av överenskommelsen, har densamma, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, träffats under förutsättning, att stadsplan för regementets förutvarande kasernområde bliver fastställd i huvudsaklig överensstämmelse med ett förslag, som finnes närmare angivet å en förslagsöverenskommelsen bilagd, av förste stadsingenjören i Malmö Erik Bülow Hübe den 12 december 1928 upprättad karta.

Kasern-
kommitténs
framställning.

I nyssnämnda skrivelse den 16 september 1929 har kasernkommittén be-
träffande betydelsen för Malmö stad av 1925 års riksdags beslut i försvars-
frågan samt i fråga om vissa mellan kronan och staden träffade, med militär-
förläggningen till staden sammanhängande avtal rörande markförvärv m. m.
anfört följande.

Alltsedan år 1773 hade ett kavalleritruppförband, vilket tid efter annan
växlat namn, haft sin förläggning i Malmö. Ett kavalleriregemente, benämnt
Kronprinsens husarregemente, hade sedan år 1897 i sin helhet varit förlagt till
denna stad.

Enligt 1925 års försvarsorganisation hade detta kavalleriregemente, vilket
varit organiserat å regementsstab och fem skvadroner, helt och hållet indragits.
Någon annan militär institution hade icke förlagts till staden. I följd härav
hade det av regementet tidigare disponerade kasernetablissemanget blivit ledigt,
varjämte det för regementets övningar upplåtna övningsfältet tagits i bruk för
andra ändamål.

Till närmare utredning angående personalstyrkan vid Kronprinsens husar-
regemente ävensom avlöningsförmånerna till regementets befattningshavare
enligt 1892, 1901 och 1914 års härordningar finge kommittén hänvisa till nedan
intagna tablå:

Härordning av år	A n t a l							Summa beräk- nade av- lönings- förmåner	Års- kontin- gent värn- pliktiga	Utbild- ningstid för värn- pliktiga (antal dagar)
	Office- rare	Under- office- rare	Man- skap	Musik- per- sonal	Civil- militär per- sonal	Pensio- nerad per- sonal	Summa			
1892	28	25	484	16	5	—	558	463,000	75	90
1901	27	16	292	12	5	—	352	404,000	150	365
1914	27	16	300	12	4	—	359	547,000	160	{ *) 225

*) Under det. s. k. provisoriet från och med 1920 års klass.

För att underlätta Malmö stads inkvarteringsbesvär hade år 1835 inköpts
ett tomtområde i staden för en summa av 26,666 riksdaler 32 skilling banco.

Sedan kronan blivit ägare till denna tomt, hade under 1850-talet å densamma uppförts en kasernbyggnad jämte en del andra för det till Malmö förlagda kavalleritruppförbandet erforderliga byggnader. Redan år 1865 hade etablissemanget visat sig vara för trångt för den till staden förlagda delen av Kronprinsens husarregemente. Frågan om uppförandet av ett nytt kasernetablissemang för regementet å annan plats i Malmö hade därefter varit föremål för utredning under en lång följd av år. I samband härmed hade till behandling upptagits frågan om att till Malmö stad avyttra åtskilliga i Malmö belägna, kronan tillhöriga markområden och tomter, bland annat det dåvarande kasernetablissemanget. År 1884 hade stadsfullmäktige i Malmö tillsatt en särskild kommitté för att underhandla med kronan i ärendet, och dessa förhandlingar hade pågått under ett tiotal år.

I skrivelser den 7 mars 1887 och den 29 mars 1888 hade Malmö stad erbjudit sig att på vissa villkor övertaga husarregementets dåvarande kasern med tillhörande tomter m. m. för en löseskilling, som slutligen höjts till 498,000 kronor. I den köpeskilling, som staden ursprungligen bjudit för dessa fastigheter, hade jämväl ingått ett belopp av 92,000 kronor till avlösen av den staden åliggande inkvarteringsbördan. Detta belopp hade staden i sitt slutliga anbud icke varit villig att erlægga, beroende på att priset å fastigheterna slutligen upptagits högre än staden beräknat. I utlåtande nr 65 vid 1894 års riksdag hade statsutskottet framhållit, att staden icke velat erbjuda något i avlösen för den inkvarteringsbörda, som åläge staden i följd av bristande kasernutrymme. Då ersättning för berörda avlösen syntes utskottet böra, därest det nya husaretablissemanget uppfördes i Malmö, av staden utgöras, hade utskottet ansett, att etablissemanget ej borde därstädes uppföras, med mindre än att staden, såsom bidrag till kasernanläggningen, i ersättning för berörda avlösen erlade ett belopp av 92,640 kronor.

I skrivelse den 12 maj 1894 till länsstyrelsen i Malmöhus län hade dåvarande chefen för lantförvarsdepartementet meddelat, bland annat, att riksdagen medgivit, att husarregementets dittillsvarande kasern m. m. med tillhörande tomter finge, därest regementet i sin helhet förlades till Malmö, försäljas mot en köpeskilling av 498,000 kronor och de övriga villkor, som i Malmö stadsfullmäktiges skrivelse den 7 mars 1887 funnes närmare angivna, men att riksdagen tillika anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vid förläggande av hela regementet till Malmö fästa det villkor, att staden i avlösen för densamma åliggande inkvarteringsbörda jämlikt inkvarteringsordningen den 22 februari 1841 såsom bidrag till nytt kasernetablissemang för regementet erlade 92,640 kronor. Länsstyrelsen hade i samband härmed anmodats att från stadsfullmäktige i Malmö infordra och till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande, huruvida de, under förutsättning att Kronprinsens husarregemente i sin helhet förlades till Malmö, vore villiga att, på sätt riksdagen ifrågasatt, i avlösen för den inkvarteringsbörda, som i följd av bristande kasernutrymme åläge Malmö stad, såsom bidrag till kostnaderna för det nya kasernetablissemanget erlægga nämnda belopp, 92,640 kronor. (Malmö stads årliga utgift för inkvartering av korpraler och manskap hade vid denna tid uppgått till 4,632 kronor. Om kaserner, tillräckliga att inrymma hela regementet, uppfördes i staden, skulle staden komma att göra en besparing, som, kapitaliserad efter fem procent, motsvarade ett belopp av 92,640 kronor.) Vid beredning av detta ärende hade drätselkammaren i Malmö framhållit, att avlösen av inkvarteringsbördan med 92,000 kronor inginge i den för fastigheterna erbjudna löseskillingen av 498,000 kronor. Stadsfullmäktige i Malmö hade dock den 3 augusti 1894 beslutat bifalla drätselkammarens hemställan, att staden skulle underkasta sig det sålunda ytterligare tillkomna villkoret att utöver köpeskillingen, 498,000 kronor, jämväl erlægga den begärda ersättningen av 92,640 kronor, under uttryckligt

villkor, att staden därigenom måtte anses vara fullt löst från omförmälda inkvarteringsbördan. Sedan stadsfullmäktige i skrivelse den 10 augusti 1894 lämnat meddelande om detta sitt beslut, hade Kungl. Maj:t genom brev den 1 oktober 1894, med antagande av det utav stadsfullmäktige i Malmö uti skrivelserna den 7 mars 1887, den 29 mars 1888 och den 10 augusti 1894 gjorda anbud, förordnat, att Kronprinsens husarregemente skulle i sin helhet förläggas till Malmö. Samtidigt hade förordnats, att ett nytt kasernetablissemang skulle så fort ske kunde uppföras för regementets räkning å den kronan tillhöriga s. k. Engeströmska lyckan invid Malmö.

Den sålunda mellan kronan och Malmö stad träffade överenskommelsen hade erhållit slutlig utformning genom ett den 19 juli och den 4 december 1895 dagtecknat kontrakt mellan drätselkammaren i Malmö å stadens vägnar och arméförvaltningens fortifikationsdepartement å kronans vägnar. Genom detta avtal hade kronan till staden överlätit vissa kronan tillhöriga jordar och byggnader, bland dessa jämväl det gamla husaretablissemang, att av staden tillträdas på i avtalet närmare angivna tider. Staden hade befriats från skyldighet att tillhandahålla plats för garnisonens skjutövningar, från den staden åliggande inkvarteringsbördan och från skyldigheten att vidare erlägga vissa årliga avgifter, som det dittills ålegat staden att gälda dels till kronan och dels till fortifikationens besparingskassa. Staden hade å sin sida åtagit sig att dels å vissa i avtalet bestämda betalningsterminer erlägga ett belopp av 498,000 kronor, dels ock. såsom lösen för inkvarteringsbördan, å den dag, då Kronprinsens husarregemente inflyttade i det nya kasernetablissemang, betala ett belopp av 92,640 kronor. I avtalet hade vidare stadgats, att staden till kronan för den nya kaserntomtens utvidgning kostnads- och gravationsfritt överlät, att tillträdas genast, det stycke av den s. k. Hästhagen om $4\frac{3}{4}$ tunnland jord, vilket vore beläget mellan Malmö—Ystads järnvägslinje, östra gränsen för Engeströmska lyckan och den linje, som bildades genom förlängning öster ut av den dåvarande södra gränslinjen för samma lycka fram till nämnda järnvägslinje. Slutligen hade staden förbundit sig att anlägga och för framtiden underhålla en ny väg eller gata (Regementsgatan) av minst 18 meters bredd från södra sidan av kanalbron i Södra Tullgatans förlängning till Engeströmska lyckan, vilken väg skulle vara försatt i fullgott skick vid den tid, då kasernetablissemanget bleve fullbordat.

Det markområde av Hästhagen om $4\frac{3}{4}$ tunnland, som staden enligt kontraktet kostnadsfritt överlätit till kronan, hade år 1884 av staden åsatts ett värde av 2,000 kronor per tunnland. Sedan en kvadratrev av området exproprierats för Malmö—Ystads järnväg, hade kronan den 12 augusti 1912 vid rådstuvurätten i Malmö erhållit lagfart å fastigheten, vilken angivits innehålla 23.350 kvadratmeter och inginge i Kronprinsens husarregementes kaserntomt i Slottsstaden.

Det år 1895 upprättade kontraktet hade kompletterats genom ett av Kungl. Maj:t godkänt tilläggsavtal, dagtecknat den 22 april 1896 och den 25 juni 1897.

Enligt detta tilläggsavtal hade Malmö stad förbundit sig:

1) att vid tiden för färdigställandet av det nya husaretablissemanget hava fullbordat Regementsgatan ända fram till den s. k. Mariedalsvägen, som i väster gränsade intill Engeströmska lyckan;

2) att till det nya kasernetablissemanget utsträcka stadens gas- och vattenledningar samt att därstädes tillhandahålla kronan gas och vatten efter samma taxa, som för innevånarna inom staden vore eller kunde bliva gällande; samt

3) att för regementets utryckning till eller från kronans exercisfält å västra betesmarken i fullt trafikabelt skick underhålla den del av den s. k. Mariedalsvägen, som vore belägen mellan platsen för det nya husaretablissemang

manget och Rönneholmsvägen, intill dess annan lämplig väg för sådant ändamål upplättes.

Vidare hade staden enligt berörda tilläggsavtal, bland annat, medgivit:

a) att kronan skulle avgiftsfritt få framdraga avloppsledningar till det nya kasernetablissemanget å staden tillhörig eller av staden disponerad jord;

b) att husarregementet även efter fullbordandet av det nya kasernetablissemanget å Engeströmska lyckan skulle avgiftsfritt få begagna den dåvarande skjutbanan å östra hamnområdet till ett år efter skedd uppsägning;

c) att de till husarregementet hörande sjuka, vilka icke kunde vårdas inom det nya kasernetablissemangets sjuklokaler, skulle, såvitt utrymmet tilläte, få intagas å stadens allmänna sjukhus och vårdas mot enahanda avgifter, som vore bestämda för stadens egna innevånare; samt

d) att genom ägoutbyte av lika stor areal skulle regleras gränsen mellan de försålda och de av kronan behållna delarna av den s. k. citadellmarken. (Dylikt ägoutbyte hade sedermera ägt rum den 24 juli 1900.)

Kronan hade å sin sida genom tilläggsavtalet överlätit till staden all den rätt, som kronan kunde äga till vissa områden vid citadellet.

Genom kontrakt om ägoutbyte, dagtecknat den 19 december 1898, den 4 januari 1899 och den 5 april 1899, hade kronan i utbyte mot annan fastighet erhållit ett Malmö stad tillhörigt område om 1,753.8 kvadratmeter, utgörande en del av en med litt. B. betecknad äng, som vore belägen mellan plantage-lyckorna Färs och Frosta härad å Malmö stads yttre område. Den mark, som kronan härigenom erhållit och varå lagfart beviljats den 12 juni 1899, vore belägen söder om Regementsgatan och inginge i det för husarregementet avsedda kasernområdet.

Genom köpekontrakt den 28 juli och den 14 september 1904 hade kronan av Malmö stad för 900 kronor förvärvat ett område av den s. k. Mariedalsvägen om 303.5 kvadratmeter, vilket område jämväl inginge i kasernområdet. Lagfart härå hade meddelats den 24 oktober 1904 vid rådstuvurätten i Malmö.

Till övningsfält för Kronprinsens husarregemente hade kronan under senare delen av 1800-talet och till år 1910 disponerat det s. k. stora exercisfältet, beläget å Västra betesmarken å Malmö stads område. Denna fastighet hade kronan genom bytesavhandling den 10 december 1868 och den 13 januari 1869 förvärvat av Malmö stad mot annan jord (Slottsplatsen och kommandantsträdgården). Fastigheten benämndes även Limhamnsfältet och hade en areal av 25.968 hektar. Till utvidgning av detta övningsfält hade till lantförsvaret genom ett kungl. brev den 2 juni 1899 upplåtits hospitalslägenheten Beritta Gurrislyckan. Denna fastighet innehölle i areal 7.591 hektar.

År 1910 hade upprättats ett den 15 juni och den 16 augusti dagtecknat avtal mellan kronan genom arméförvaltningens fortifikationsdepartement, å ena sidan, samt Malmö stad genom dess drätselkammare, å andra sidan, angående byte av vissa fastigheter m. m. Enligt detta avtal, vilket tillkommit i anledning av Kronprinsens husarregementes förläggning till staden, hade kronan med äganderätt överlämnat till staden en del å en vid avtalet fogad karta angivna fastigheter, nämligen:

1) Limhamnsfältet om	25.968 hektar
2) Beritta Gurrislyckan om	7.591 »
3) hospitalsjorden Erikslust om	16.258 »
4) hospitalsjorden Enebacken om	10.624 »

Summa 60.441 hektar.

Staden å sin sida hade utan mellangift med äganderätt till kronan överlämnat det område om cirka 111.054 hektar av den staden tillhöriga delen av

egendomen Bulltofta, som å avtalet bifogad karta begränsats med bokstäverna a—b—c—d—e—f—g—h—i—a. Därjämte hade staden garanterat, att kronan utan några utgifter skulle erhålla äganderätt till det område om cirka 28,8 hektar av den staden icke tillhöriga egendomen Riseberga, vilket område å samma karta betecknats med bokstäverna e—m—n—o—p—q—f—e. Detta område, utgörande ¹⁴⁵/₃₉₂ mantal nr 5 och nr 10 Östra Skrävlinge, hade sedermera av staden genom köpebrev den 9 mars 1911 inköpts för en köpeskilling av 100,000 kronor, vilket köpebrev den 13 juli 1911 transporterats å kronan. Staden hade sålunda uppfyllt sitt garantiåtagande.

Genom 1910 års avtal hade staden vidare utan avgift till kronan upplåtit *dels*, för att jämte de två förut omförmälda, till kronan överlätna områdena användas till övningsfält för Kronprinsens husarregemente, nyttjanderätten till ett område av den i stadens ägo kvarblivna delen av egendomen Bulltofta, vilket å kartan betecknats med bokstäverna g—l—k—r—i—h—g och hade en areal av cirka 14,446 hektar, att för angivna ändamålet användas, så länge nämnda regemente vore i sin helhet förlagt inom Malmö stads område samt de till kronan genom avtalet överlätna områdena användes såsom regementets övningsfält, *dels ock*, att av regementet användas såsom handexercisfält, med nyttjanderätt så länge Kronprinsens husarregemente vore kasererat i dess dåvarande etablissemang, viss del av Limhamnsfältet (den norr om Limhamnsvägen belägna delen).

I 1910 års avtal hade vidare, bland annat, stadgats, *att*, så länge stadens förenämnda avgiftsfria upplåtelser av vissa områden bestode, staden skulle vara befriad från att för områdena erlagga skatt till kronan, *att*, om kronan framdeles ville föryttra det genom avtalet upplåtna övningsfältet, kronan skulle vara skyldig hembjuda området till staden, som då vore berättigad lösa till sig området efter värdering av skiljemän, utsedda enligt lagen om skiljemän den 28 oktober 1887, *samt att*, därest, med bibehållande av de förenämnda områdena av egendomarna Bulltofta och Riseberga såsom övningsfält för Kronprinsens husarregemente, regementets kaserner skulle komma att flyttas från deras dåvarande plats, det skulle åligga kronan att lägga de nya kasernerna å plats inom Malmö stads område, ävensom att tvister enligt avtalet skulle hänskjutas till prövning av skiljenämnd, utsedd enligt skiljemannalagen.

Kasernkommittén övergår härefter till att redogöra för de med staden förda förhandlingarna. Härutinnan anför kommittén:

Redan år 1926 hade kommittén inlett förhandlingar med representanter för Malmö stad rörande *dels* frågan om det framtida användandet av det ledigblivna kasernetablissemanget i Malmö, *dels ock* frågan om eventuell gottgörelse till staden i anledning av Kronprinsens husarregementets indragning. Dessa förhandlingar hade icke kunnat slutföras förrän under våren 1929, då mellan kommittén och stadens delegerade träffats en preliminär uppgörelse i ersättningsfrågan.

Vid de första förhandlingarna, vilka ägt rum i september 1926, hade stadens representanter gjort gällande, att, enär staden komme att tillskyndas förluster i följd av kavalleriregementets indragning, staden borde, därest någon annan statsinstitution icke kunde förläggas till kasernetablissemanget, erhålla gottgörelse av kronan, och borde kasernområdet med därtill hörande byggnader utan ersättning överlåtas till staden. Skulle detta icke kunna ske, vore staden villig att taga under övervägande, huruvida icke staden kunde för rimligt pris inköpa kasernområdet för att använda detsamma för något kommunalt ändamål. Vid bestämmandet av priset å kasernområdet borde härvid hänsyn tagas till de uppoffringar staden verkställt för regementets förläggning till staden samt avdrag medgivnas för vad staden utgivit i dylikt hänseende.

Genom de avtal, för vilka i det föregående redogjorts och enligt vilka staden ställt mark till kronans förfogande för regementets behov, hade staden i regel för den upplåtna marken erhållit ersättning i form av annan, i avtalen såsom likvärdig betecknad mark eller av kontant betalning; utan ersättning hade staden allenast överlåt看 det förut omförmälda markområdet av Hästhagen mellan Malmö—Ystads järnväg och Engeströmska lyckan om $4\frac{3}{4}$ tunnland (= 23,350 kvadratmeter). Därutöver hade stadens uppoffringar beträffande mark för regementet inskränkt sig till de avgiftsfria nyttjanderättsupplåtelser av viss mark till övningsfält, för vilka i det föregående redogjorts, och vilka upplåtelser i och med regementets indragning förfallit. Stadens kontanta bidrag till kasernetablissemangets uppförande hade endast utgjorts av det belopp å 92,640 kronor, som staden under beteckningen »lösen för staden åvilande inkvarteringsbörda» enligt avtalet av den 19 juli och den 4 december 1895 fått erlagga.

Som kommittén icke funnit något fog föreligga att biträda stadens framställning om att kasernområdet med därå belägna byggnader skulle utan ersättning överlätas till staden, hade detta yrkande lämnats utan avseende. För att vinna närmare utredning rörande kasernetablissemangets värde och möjligheten av att utnyttja detsamma för annat ändamål hade överenskommelse träffats med staden om att en opartisk värdering av kasernområdet jämte därtill hörande byggnader skulle äga rum. Uppdrag hade i följd härav till en början lämnats åt byggnadschefen i byggnadsstyrelsen, majoren Ernst Lindh och dåvarande avdelningschefen för Malmö stads fastighetsförvaltning, arkitekten Carl Melin att uppgöra förslag rörande de grunder, efter vilka värderingen borde verkställas.

Den 6 och den 16 oktober 1926 hade dessa avgivit utlåtande angående plan för värdering av Kronprinsens husarregementes kasernetablissemang i Malmö, av vilket, bland annat, framgätt, att en för Malmö stad fördelaktig användning av kasernetablissemangets endast kunde erhållas, om detsamma kunde tagas i anspråk såsom sinnessjukvårdsanstalt för Malmö stads räkning. Som en del allvarliga erinringar från kommitténs sida framställdes mot lämpligheten av att till kasernetablissemangets förlägga en dylik anstalt och i allt fall statsverket icke borde belastas med kostnader för närmare utredning av frågan, huruvida Malmö stad kunde använda etablissemangets för något sitt ändamål, hade förslaget om att kommittén och staden skulle gemensamt låta verkställa en detaljerad värdering av kasernetablissemangets icke blivit fullföljt.

För att erhålla närmare kännedom om kasernrådets och kasernbyggnadernas värde hade kommittén i stället uppdragit åt majoren Lindh att för kommitténs räkning besiktiga och värdera etablissemangets, och hade denne den 14 januari 1927 till kommittén ingivit en skrivelse i frågan.

Av majoren Lindhs skrivelse, för vars innehåll kommittén härefter redogör, inhämtas, att kaserntomten omfattar en sammanlagd areal av 70,800 kvadratmeter. Under förutsättning, att kasernområdet utnyttjas till byggnadstomter, i vilket fall kronan har att utan ersättning avstå erforderlig mark till gator och planteringar, har området, exklusive byggnaderna, värderats till ett belopp av 892,000 kronor, beräknat efter ett genomsnittspris på tomtmarken (omkring 49,500 kvadratmeter) av 18 kronor per kvadratmeter. Lindh framhåller emellertid, att det kunde antagas, att staden komme att, i anslutning till bestämmelserna i förslag till ny stadsplanelag, påfordra, att statsverket icke endast fritt avstode gatemarken, utan jämväl bekostade gatornas iordningställande. Kostnaden för arbetet härmed har av Lindh uppskattats till omkring 125,000

kronor. De i byggnaderna ingående materialerna hava i händelse av byggnadernas rivning värderats till cirka 80,000 kronor.

Kasernkommittén anför vidare för egen del:

På nyåret 1927 hade länsstyrelsen i Malmöhus län framlagt förslag om att Kronprinsens husarregementes kasernbyggnad skulle tagas i anspråk såsom lokaler för länsstyrelsen. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 februari 1927 hade länsstyrelsen gjort framställning om att styrelsen måtte erhålla i uppdrag att närmare utreda denna fråga. Sedan kasernkommittén den 10 mars 1927 avgivit yttrande över denna framställning, hade länsstyrelsen erhållit det begärda bemyndigandet.

I sitt berörda yttrande hade kommittén hemställt, att länsstyrelsen jämväl måtte erhålla i uppdrag att verkställa utredning rörande omfattningen av den mark, som det kunde anses nödvändigt, att kronan behölle av kasernområdet för länsstyrelsens räkning. Enär kaserntomten i sin helhet innehölle en areal av omkring 70,000 kvadratmeter värdefull tomtmark, borde — hade kommittén framhållit — en avsevärd del av detta område kunna av kronan försälgas eller annorledes utnyttjas för statligt ändamål.

Som kommittén under hand erhållit meddelande om att Malmö stad icke ansåge sig hava intresse av att förvärva själva kasernbyggnaden, men däremot eventuellt vore spekulant å återstående del av kasernområdet, hade kommittén hos stadens delegerade gjort framställning om att de måtte till kommittén inkomma med uppgift å det pris, per kvadratmeter räknat, som staden vore villig erlægga för sistberörda del av kasernområdet. Som icke mer än 20,000 à 25,000 kvadratmeter av kasernområdet torde vara nödvändigt för länsstyrelsens räkning, skulle enligt kommitténs mening till försäljning kunna återstå ett område om 45,000 à 50,000 kvadratmeter.

I skrivelse till kommittén den 20 april 1927 hade stadens delegerade anført, bland annat, att de delegerade ansåge, att staden icke hade något behov eller intresse av att förvärva den egentliga kasernbyggnaden med närmast intilliggande område, vilken byggnad och vilket område också ifrågasatts komma till användning för länsstyrelsens i Malmöhus län räkning. Ehuru något förefintligt kommunalt behov icke betingade ett förvärv av återstoden av kasernområdet och denna del av området, om den nu av staden förvärvades, med all sannolikhet icke på länge skulle kunna på ett för staden fördelaktigt sätt exploateras, ansåge dock de delegerade sig böra förorda ett förvärv därav, därest priset begränsades att motsvara ett skäligt markvärde. Då de därå befintliga byggnadernas beskaffenhet vore av den art, att den avkastning, de kunde lämna, vore relativt ringa, under det däremot underhållskostnaderna bleve förhållandevis stora, borde enligt de delegerades mening deras förefintlighet icke verka höjande å priset. Vad detta senare anginge, vore de delegerade icke beredda att avgiva ett definitivt anbud, och då de delegerade dessutom förmenade, att en överenskommelse om ett stadens förvärv av ifrågavarande område lättare vore att vinna, om frågan om köpet och villkoren därför gjordes till föremål för muntliga förhandlingar mellan kommittén och de delegerade, hade de delegerade hemställt, att de måtte beredas tillfälle att med kommittén upptaga dylika förhandlingar. De delegerade förutsatte, i anslutning till sina vid det tidigare sammanträffandet i Malmö muntligen framförda yrkanden, att från en eventuell köpeskillning borde avräknas *dels* värdet av det stycke av Hästhagen om 23,350 kvadratmeter, som enligt avtalet av den 19 juli/4 december 1895, under förutsättning att Kronprinsens husarregemente bleve i sin helhet förlagt till Malmö, till kronan överlämnats, och *dels* den kapitalersättning för inkvarteringen, 92.640 kronor, som av staden erlagts. Härjämte ville de delegerade slutligen skriftligen framföra sina tidigare muntligen framställda yrkanden, att,

därest icke något köp komme till stånd, till staden måtte återlämnas förberörda område av Hästhagen samt staden utbekomma ett kontant belopp, motsvarande nämnda inkvarteringsersättning.

Vid de fortsatta förhandlingar, som under sommaren 1927 ägt rum i Malmö mellan kasernkommittén och stadens delegerade, hade de sistnämnda förklarat, att staden visserligen önskade inköpa den del av Kronprinsens husarregementes kasernområde, som icke behövde tagas i anspråk för länsstyrelsens räkning, men att staden icke vore villig att erlægga högre köpeskillning för marken än efter ett pris av 2 kronor 50 öre per kvadratmeter. För byggnaderna å denna del av området ville staden icke erlægga någon särskild betalning. Därest någon del av kasernområdet försåldes till staden, vidhölle de delegerade sitt förut framställda yrkande, att från köpeskillningen måtte avräknas *dels* värdet av den del av Hästhagen om 23,350 kvadratmeter, som staden år 1895 överlämnat till kronan utan ersättning, *dels ock* den kapitalersättning för inkvarteringen om 92,640 kronor, som av staden samma år utgivits till kronan.

Enär det pris, staden förklarat sig villig erlægga för den i kasernområdet ingående marken, så väsentligt understeg det värde, som åsatts marken vid den på kommitténs föranstaltande företagna värderingen, hade kommittén ansett sig icke kunna tillstyrka, att någon försäljning av till kasernområdet hörande delar skedde på de av stadens delegerade föreslagna villkor. Kommittén hade funnit det vara lämpligare, att kronan tillsvidare behölle marken i sin ägo för att på bästa sätt utnyttja de å densamma belägna byggnaderna.

Vid 1928 års riksdag hade till behandling förelegat det av länsstyrelsen i Malmöhus län framlagda förslaget om att bereda lokaler för länsstyrelsen inom den ledigblivna husarkasernen i Malmö.

I skrivelse (nr 208) hade 1928 års riksdag anført, att riksdagen vid prövning av länsstyrelsens lokalfråga — i iikhet med länsstyrelsen och kasernkommittén — kommit till den uppfattningen, att en länsstyrelsens förläggning till husarkasernen skulle medföra en ur olika synpunkter gynnsam lösning av såväl länsstyrelsens lokalfråga som ock spørsmålet om den numera utrymda kasernbyggnadens framtida disposition. Nämnda byggnad, som icke torde undgå att taga skada genom att någon längre tid stå obegagnad, skulle på detta sätt få en nyttig och — enligt vad som framginge av utredningar, verkställda av länsstyrelsen — fullt ändamålsenlig användning. De synnerligen framträdande och kännbara utrymnessvårigheter, varunder länsstyrelsen hade att arbeta, talade också för att förslag härtill snarast utarbetades och framlades. Riksdagen hölle också före, att överinseendet och vården av byggnaden omedelbart borde överflyttas från arméförvaltningen till byggnadsstyrelsen.

Vid 1929 års riksdag hade emellertid fråga uppkommit om att för länsstyrelsens räkning verkställa en nybyggnad i Malmö. Riksdagen hade också för nybyggnad för länsstyrelsen i Malmöhus län inom kvarteret Karin i Malmö för budgetåret 1929/1930 anvisat ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Frågan om att utnyttja husarkasernen för länsstyrelsens räkning hade sålunda förfallit. Sedan kasernområdet med därtill hörande byggnader överflyttats från arméförvaltningen till byggnadsstyrelsen, hade större delen av byggnaderna uthyrts till enskilda personer. Enligt kommitténs mening borde kronan behålla äganderätten till etablissemanget, och torde detsamma framdeles kunna tagas i anspråk för något statligt ändamål. Tillsvidare syntes kronan kunna genom uthyrning erhålla jämförelsevis god avkastning av fastigheten.

Vidkommande det av Kronprinsens husarregemente tidigare disponerade övningsfältet å Bulltofta, hade detsamma enligt kungl. brev den 29 juni 1928 från och med den 1 juli 1928 överflyttats till domänstyrelsens förvaltning.

Beträffande Malmö stads ersättningsanspråk hade dessa vid de slutliga förhandlingar, som ägt rum under hösten 1928 mellan kasernkommittén och sta-

dens representanter, från stadens sida på det sätt preciserats, att staden yrkade, *dels* att kronan måtte till staden utan ersättning återlämna det stycke av Hästhagen om 23,350 kvadratmeter, som enligt avtalet av den 19 juli och den 4 december 1895, under förutsättning att Kronprinsens husarregemente bleve i sin helhet förlagt till Malmö, av staden överlämnats till kronan, *dels ock* att staden måtte återbekomma den kapitalersättning å 92,640 kronor för inkvarteringsbördans avlösande, som av staden erlagts såsom bidrag till kasernetablissemangets uppförande.

Enligt kasernkommitténs uppfattning torde Malmö stad icke med fog kunna framställa yrkande om att återbekomma det kapitalbelopp, som erlagts till avlösning av den staden ävilande inkvarteringsbördan. Vidare syntes det vara tvivelaktigt, huruvida staden med utsikt till framgång kunde på *rättslig* väg återvinna ifrågavarande jordområde av Hästhagen. Detta område hade nämligen utan något förbehåll med äganderätt och gravationsfritt av staden överlåtits till kronan. Vid bedömande av förevarande ersättningsfråga hade kommittén dock ansett sig i viss mån böra taga hänsyn till billighetskrav. Den omständigheten, att regementet helt indragits, borde enligt kommitténs förmenande medföra, att kronan ställde sig tillmötesgående mot staden och sökte åstadkomma en uppgörelse, vilken för båda parterna kunde anses rimlig.

Vid förhandlingarna med stadens delegerade hade kommittén slutligen, för att åvägabringa en uppgörelse, förklarat sig kunna förorda, att staden utan ersättning skulle av kronan återbekomma det förut omförmälda markområdet av Hästhagen om 23,350 kvadratmeter, dock under villkor att kronan skulle behålla äganderätten till de därå belägna byggnaderna samt för deras utnyttjande under viss tid framåt få disponera den mark, varå byggnaderna vore uppförda.

Under överläggningarna i ersättningsfrågan hade enighet vunnits därom, att det för såväl kronan som staden skulle vara fördelaktigt, att, därest en uppgörelse av nyss angivet innehåll komme till stånd, i samband därmed och såsom ett led i överenskommelsen sådant avtal mellan kronan och staden träffades, att möjlighet bereddes att framdraga gator inom och i övrigt ur stadsplanesympunkt lämpligt utforma det nuvarande kasernområdet i Malmö. Sedan med ledning av härom mellan parterna preliminärt träffad överenskommelse av förste stadsingenjören i Malmö E. Bülow Hube upprättats ett slutligt förslag i nu angivna hänseende, hade såväl kasernkommittén som stadens delegerade funnit sig kunna förorda ett godkännande av detta förslag. Byggnadsstyrelsen hade under hand erhållit tillfälle att granska förslaget och därvid lämnat detta utan erinran.

Därefter hade utarbetats och av såväl kasernkommittén som stadens delegerade godkänts det i det föregående omförmälda förslaget till överenskommelse mellan kronan och staden (se Bil. A).

Myndigheternas yttranden över kasernkommitténs framställning.

Över kasernkommitténs framställning hava yttranden avgivits av *chefen för södra arméfördelningen, arméförvaltningens fortifikationsdepartement* samt *byggnadsstyrelsen*. Från de hörda myndigheternas sida har icke någon erinran framställts mot ett godkännande av den upprättade förslagsöverenskommelsen.

Departementschefen.

Det förslag till överenskommelse mellan kronan och Malmö stad, som av kasernkommittén framlagts, innebär i huvudsak följande. Kronan skall utan vederlag återställa till staden den i det indragna Kronprinsens husarregementes förutvarande kasernområde ingående del av den s. k. Hästhagen — å den till ärendet hörande kartan betecknad med bokstaven A och innehållande i areal

23,350 kvadratmeter — som staden på grund av ett år 1895 med kronan träffat avtal kostnadsfritt överlåtitt till kronan för utvidgning av kasernområdet. Härjämte skola vissa markbyten komma till stånd mellan kronan och staden. Kronan skall sålunda, i syfte att bereda möjlighet att framdraga gator och i övrigt erhålla ur stadsplanesynpunkt lämplig utformning av det förutvarande kasernområdet jämte intilliggande mark, med äganderätt till staden överlåta vissa å nyssnämnda karta med bokstäverna B, C och D betecknade områden, medan staden å sin sida skall till kronan med äganderätt överlämna ett å samma karta med bokstaven E utmärkt område. Här ifrågavarande områden hava å kartan angivits innehålla respektive cirka 6,200, 795, 2,680 och 1,675 kvadratmeter. Samtliga områden, vilka förutsatts skola till arealen definitivt fastställas vid mätning i samband med de avstyckningsförrättningar, som efter överenskommelsens slutliga godkännande avses att äga rum, skola av respektive förvärvare tillträdas den 1 oktober 1930. Kronan skall, liksom även framtida ägare av mark inom den i kronans ägo kvarvarande delen av kasernområdet, vara befriad från skyldighet att, jämlikt 1 kap. 36 och 39 §§ i lagen om fastighetsbildning i stad den 12 maj 1917, ersätta staden värdet av gatumark utmed gränslinjerna kring denna del av kasernområdet. Likaledes skola kronan och framtida ägare av området E vara befriade från skyldighet att ersätta staden värdet av gatumark utmed detta områdes södra och västra gränslinjer.

Såsom inledningsvis nämnts, avses överenskommelsen att avslutas under förutsättning, att stadsplan för kasernområdet kommer att fastställas i huvudsaklig överensstämmelse med ett härutinnan av förste stadsingenjören i Malmö Erik Bülow Hübe uppgjort förslag. Detta förslag har från byggnadsstyrelsens sida lämnats utan erinran. För den föreslagna regleringen av den del av det förra kasernområdet, som skulle återstå, sedan staden återfått den med A betecknade delen, har legat till grund, att området skulle komma att omgivas av gator på lämpligt sätt inpassade i stadsdelens gatunät.

På den mark, som föreslås att övergå i stadens ägo, ligga för närvarande, enligt vad av handlingarna i ärendet inhämtas, följande byggnader eller delar av byggnader, nämligen mässbyggnad, tillbyggnad till manskapskök, toalettbyggnad samt fyra stallbyggnader. En å kartan med bokstaven f betecknad förrådsbyggnad har numera överflyttats till Hälsingborg. På sätt kasernkommittén antytt, har ägande- och dispositionsrätten till de kvarstående byggnaderna närmare reglerats genom särskilda bestämmelser i förslagsöverenskommelsen, och tillåter jag mig att i avseende å dessa bestämmelsers detaljer hänvisa till förslaget (§ 6).

Vid övervägande av frågan om beredande av kompensation åt Malmö stad i anledning av indragningen av Kronprinsens husarregemente har jag, i likhet med kasernkommittén, kommit till den uppfattningen, att billighetsskäl tala för att staden erhåller något vederlag av kronan. I fråga om sättet för dylik gottgörelses utgående har jag, efter samråd i ärendet med chefen för kommunikationsdepartementet, funnit mig böra giva min anslutning till vad kasernkommittén i sådant hänseende föreslagit. Jag tillstyrker alltså, att förslagsöverenskommelsen biträdes från kronans sida.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna förut omförmälda, den 25 juni och den 5 juli 1929 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Malmö stad, å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse (Bil. A).

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Georg Z. Topelius.

Bil. A.

Med anledning av 1925 års riksdags beslut i försvarsfrågan, enligt vilket bland annat bestämts, att det till Malmö förlagda Kronprinsens husarregemente skall helt indragas, samt under förutsättning att stadsplan för kasernområdet i Slottsstaden i Malmö bliver fastställd i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag, som finnes närmare angivet å en av förste stadsingenjören i Malmö Erik Bülow Hübe den 12 december 1928 upprättad karta, »utvisande föreslagen reglering av kasernområdet i Slottsstaden i Malmö», träffas härmed mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, å ena sidan, samt Malmö stad, å andra sidan, följande överenskommelse:

§ 1.

Det markområde av den s. k. Hästhagen, som enligt punkt VIII i avtal den 19 juli och den 4 december 1895 mellan Kungl. arméförvaltningen, å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, och Malmö stads drätselkammare, vilken genom stadsfullmäktiges beslut den 3 augusti 1894 därtill bemyndigats, å stadens vägnar, av staden kostnads- och gravationsfritt överlåtits till kronan för utvidgning av Kronprinsens husarregementes kasernområde i Malmö, skall av kronan med äganderätt återställas till staden.

Markområdet i fråga, varå kronan den 12 augusti 1912 erhållit lagfart, har å den av stadsingenjören Bülow Hübe upprättade kartan betecknats med bokstaven A och innehåller i areal 23,350 kvadratmeter.

§ 2.

För att bereda möjlighet att framdraga gator och i övrigt ur stadsplane-synpunkt erhålla lämplig utformning av det å förenämnda karta såsom »Husarregementets kaserner» utmärkta området jämte intilliggande mark skall kronan till staden med äganderätt överlåta de å kartan med bokstäverna B, C och D betecknade markområden, i areal innehållande respektive c:a 6,105, 780 och 2,680 kvadratmeter.¹⁾

Den del av området B, som å kartan utmärkts med streckade linjer, är avsedd att tagas i anspråk såsom gatumark. Området C skall användas för breddning av Regementsgatan och området D skall i sin helhet tagas i anspråk såsom gatumark.

§ 3.

Staden skall till kronan med äganderätt överlåta det å kartan med bokstaven E betecknade markområdet, i areal innehållande c:a 1,560 kvadratmeter.²⁾

§ 4.

Sedan kronan på sätt i § 2 stadgats till staden överlåtit de å kartan med B, C och D betecknade markområdena, skall kronan ävensom framtida ägare av mark inom det i kronans ägo kvarvarande, å kartan såsom »Husarregementets kaserner» betecknade området vara befriade från den i 1 kap. 36 och 39 §§ av lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad stadgade skyldighet att ersätta staden värdet av gatumark utmed sistnämnda områdes gränslinjer.

¹⁾ Enligt å kartan lämnade arealuppgifter resp. c:a 6,200, 795 och 2,680 kvm.

²⁾ " " " " " c:a 1,675 kvm.

Kronan och framtida ägare av området E skola likaledes vara befriade från skyldighet att ersätta staden värdet av gatumark utmed detta områdes södra och västra gränslinjer.

§ 5.

Områdena överlämnas att tillträdas den 1 oktober 1930.

§ 6.

Mom. 1. De byggnader och delar av byggnader, som äro belägna å områdena A och B, skola fortfarande tillhöra kronan.

Mom. 2. De å förenämnda karta med c och h betecknade byggnaderna (toalettbyggnad och observationsstall) skola av kronan bortföras före den 1 april 1931, vid äventyr att dessa byggnader eljest med äganderätt utan lösen tillfalla staden.

Mom. 3. Övriga å områdena A och B befintliga byggnader och delar av byggnader skall kronan vara berättigad att kostnadsfritt tillsvidare hava kvarstående å stadens mark, men åtager sig att låta bortföra dem före den 1 oktober 1939. Därest dessa byggnader, respektive delar av byggnader, icke äro bortförda vid nämnda tidpunkt, skall äganderätten till desamma övergå till staden, utan skyldighet för staden att härför utgiva någon ersättning.

Därest staden den 1 april 1934 eller senare hos kronan anmäler, att staden önskar före den 1 oktober 1939 för gatans omedelbara utläggande disponera den gatumark, varå byggnaderna äro belägna, skall — under förutsättning att staden förbinder sig att, senast ett år efter det dylik anmälan skett, igångsätta arbete med gatans utläggande — äganderätten till byggnaderna, om dessa icke dessförinnan blivit av kronan bortförda, övergå till staden vid den tidpunkt, då enligt förberörda till kronan avgivna förbindelse staden skall senast hava igångsatt arbete med gatans utläggande.

Där så erfordras för erhållande av lämplig vägförbindelse till byggnaderna, må kronan taga väg över stadens genom denna överenskommelse förvärvade mark, därvid anvisningar och önskemål från stadens sida skola iakttagas.

§ 7.

De i §§ 1, 2 och 3 omförmälda områdenas definitiva areal skall fastställas genom avstyckningsförrättningar och i samband därmed skeende mätning, varom var överlåtare efter överenskommelsens godkännande har att på sin bekostnad omedelbart föranstalta.

§ 8.

Kostnaderna för lagfart å områdena skola bestridas av respektive förvärvare.

§ 9.

De nyttjanderättsupplätelser, som finnas omförmälda i §§ 5 och 6 i det mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, samt Malmö stad, å andra sidan, den 15 juni och den 16 augusti 1910 upprättade avtal, skola anses hava förfallit i och med Kronprinsens husarregementes indragning eller sålunda från och med den 1 januari 1928.

§ 10.

Staden förklarar, att staden i och med träffandet av denna överenskommelse icke i övrigt har några ersättningsanspråk att framställa gentemot kronan i anledning av indragningen av Kronprinsens husarregemente.

Av denna överenskommelse äro två exemplar upprättade; av vilka Kungl. Maj:t och kronan erhållit det ena samt Malmö stad det andra exemplaret.

Stockholm den 5 juli 1929.

För kasernkommittén:

JOHAN JÖNSSON.

/Sten Grönvall.

Malmö den 25 juni 1929.

För Malmö stad,

På drätselkammarens tredje avdelnings vägnar:

JOH. NILSSON.

OLOF MÅRTENSSON.

ERNST HÅKANSSON.

/Emmerik Hagberg.

Bevittnas:

J. Streijffert.

H. Persson.
